

Bădulescu Constanța Margareta



## **CONSILIEREA PRIN ARTĂ ȘI ROLUL ACESTEIA ÎN DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ LA VÂRSTA ȘCOLARĂ MICĂ**

**Cercetare în domeniul educațional**

**EDITURA CASA CORPULUI DIDACTIC PRAHOVA**

**PLOIEȘTI, 2025**

**ISBN 978-606-047-293-3**

Dragi cititori,

În primii ani de școală, copilul nu învață doar să scrie, să citească sau să socotească. El învață, în același timp, cum să-și exprime emoțiile, cum să se conecteze cu ceilalți și cum să-și înțeleagă locul într-o lume aflată în continuă schimbare.

În această etapă esențială a dezvoltării, arta devine un limbaj universal, o punte între gând și simțire, între interiorul copilului și lumea din jur. Consilierea prin artă deschide uși tăcute, dă glas trăirilor nerostite și oferă un spațiu sigur pentru autocunoaștere, exprimare și vindecare emoțională.

Lucrarea de față își propune să aducă în prim-plan valoarea profundă a artei ca instrument educațional și terapeutic, precum și rolul său în sprijinirea dezvoltării socio-emoționale a copiilor de vârstă școlară mică.

Este o invitație adresată cadrelor didactice, consilierilor, părinților și tuturor celor care cred în puterea creativității de a modela oameni mai empatici, mai încrezători și mai echilibrați.

## CUPRINS

Metodologia cercetării.....	7
I.1 Obiectivele cercetării.....	7
I.2 Ipoteza cercetării.....	7
I.3 Variabilele cercetării.....	8
I.4 Designul cercetării.....	8
I.5 Instrumentele cercetării.....	9
I.6 Etapa constatativă a cercetării.....	11
I.7 Etapa formativă a cercetării.....	12
I.8 Etapa postexperiențială a cercetării.....	13
I.9 Analiza și interpretarea rezultatelor.....	17
Concluzii și deschideri către alte cercetări.....	17
Concluzii.....	19
Bibliografie.....	21
Anexe.....	22

## ARGUMENT

Educația copilului pentru activitățile artistico-plastice, este azi o necesitate, care începe chiar din grădiniță și continuând cu clasele primare. Scopul acesteia este de a iniția copii în cunoașterea și utilizarea principalelor mijloace de expresie plastică, obținerea expresivității plastice și acromatice, descompunerea, secționarea și recompunerea în forme plastice a noilor structuri observate în natură, aplicarea în toate domeniile vieții a cunoștințelor de limbaj plastic în mod creativ.

Activitățile artistico-plastice: desenul, pictura și modelajul, ocupă un loc important în dezvoltarea multilaterală a copilului.

Așadar, aceste activități au rol deosebit în dezvoltarea socio-emoțională, prin însușirea unor abilități sociale precum comunicare, cooperare, împărtășirea părerilor cu ceilalți, dar mai ales imprimarea unor comportamente prosociale.

Limbajul artistic al preșcolarilor reprezintă învelișul material al gândirii lor artistice, al acelei calități a gândirii, care acționează în câmpul sensibilității estetice a copilului și care face posibil schimbul de idei, de sentimente și de stări de emotive.

În concluzie avem nevoie de artă pentru a fi creativi, arta fiind în esență, cea mai relevantă și mai profundă expresie a creativității umane.

## **Metodologia cercetării**

### **I.1 Obiectivele cercetării**

Cercetarea de față se axează pe descrierea implicațiilor pe care le au activitățile artistico-plastice asupra dezvoltării socio-emoționale al preșcolarilor, mai precis cum influențează activitățile artistice (pictura, desenul, modelajul, muzica) comportamentele școlarilor mici.

Pe durata unui an școlar au fost desfășurate diferite activități prin diferite tehnici, folosindu-se material didactic bogat și diversificat, astfel încât preșcolarii să-și însușească atitudini pozitive și durabile pentru educația estetică, să-și formeze deprinderi de înmânuire a materialelor de lucru, abilități de a observa în amănunt fenomene și aspecte din mediul înconjurător, redându-le prin desen liber, modelaj, pictură sau exprimânduși prin muzică și mișcare stările emoționale pe care le trăiesc.

#### **Obiectivul general vizat**

*Scopul* acestei cercetări este aprofundarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor prin activități specifice domeniului estetic și creativ precum și determinarea impactului educației artistico-plastică asupra comportamentelor funcționale din punct de vedere socio-emoțional la vârsta preșcolară și a capacității de a-și exprima liber stările emoționale.

### **I.2 Ipoteza cercetării**

Dacă realizarea unui opțional pentru aprofundarea cunoștințelor în Domeniul Estetic și Creativ, conduce la dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor, atunci ne așteptăm ca elevii să manifeste comportamente funcționale din punct de vedere social, dar și să-și arate/exprime liber sentimentele, emoțiile trăite.

### **I.3 Variabilele cercetării**

*Variabila independentă:* implementarea în practica didactică a unei activități opționale (inclusă în categoria activităților de dezvoltare personală- ADP), centrată sistematic pe educația estetică și creativă a copiilor.

*Variabila dependentă:* rezultatele copiilor descrise/ specificate cu ajutorul unei fișe de observație, în care sunt specificate comportamentele preșcolarilor și nivelul de dezvoltare socio-emoțională.

### **I.4 Designul cercetării**

#### **Descrierea eșantionului**

Participanții la acest studiu sunt elevii de clasă pregătitoare mediu urban. Eșantionul care va participa la studiu va fi alcătuit din cele două grupe: grupul de control este format din 18 de elevi cu vârste cuprinse între 6 și 7 ani, respectiv 9 fete și 9 băieți (clasa pregătitoare A), iar grupul experimental fiind format din 19 elevi, respectiv 9 băieți și 10 fete, cuprinși în același interval de vârstă 6-7 ani (clasa pregătitoare B). Acești elevi reprezintă subiecții de studiu în cadru acestei cercetări.

#### **Design-ul cercetării**

Un design experimental autentic este acela în care participanții la studiu sunt incluși la întâmplare în grupurile experimental și de control, fapt ce furnizează cel mai înalt grad de control în cadrul unei cercetări și permite extragerea unor inferențe de tip cauză- efect cu cel mai mare nivel de încredere. În mod frecvent însă, un astfel de design nu este posibil de aplicat în lumea reală, soluția fiind reprezentată de folosirea unui design cvasiexperimental, prin urmare este o cercetare psihopedagogică, experimentală, practic-aplicativă.

Acesta din urmă prezintă două avantaje, în primul rând, datorită existenței celor două etape de măsurători, putem stabili cu o mai mare certitudine dacă variabila independentă este sau nu responsabilă pentru schimbările apărute la nivelul variabilei dependente. În al doilea rând, avem posibilitatea ca în faza de pretest să estimăm diferența între cele două grupuri, înainte de expunerea la intervenție. Acest fapt poate reduce în mod

semnificativ biasul de selecție, deoarece evidențiază dacă grupurile diferă la nivelul variabilei dependente de la bun început, datorită metodei de constituire a eșantionului.

Un dezavantaj al designului pretest-posttest este că în prima etapă poate semnală participanților din ambele grupuri care este scopul studiului și le poate influența rezultatele din faza de posttest. Validitatea externă sau gradul de generalitate al rezultatelor obținute are în acest caz de suferit. Dacă faza de pretest influențează doar unul dintre cele două grupuri, este amenințată de validitatea internă a cercetării.

**Perioada de cercetare:** septembrie 2019- iunie 2020.

**Eșantionul de subiecți:** Clasa pregătitoare A ( 18 elevi);

**Clasa pregătitoare B ( 19 elevi);**

**Eșantionul de conținut:** Activitatea Opțională „*Armonie, culoare și mișcare*”

### **I.5 Instrumentele cercetării**

Sistemul metodologic folosit în cadrul acestei cercetări a inclus, experimentul pedagogic, ca metodă principală de investigare, observația, studiu documentelor școlare, analiza de conținut a produselor activității, metoda convorbirilor individuale și colective, metode logice de prelucrare și interpretare a datelor, metode matematice ( statistice), metode de prezentare a rezultatelor.

Pentru colectarea datelor cercetării am utilizat următoarele metode și anume : metoda observației, metoda analizei produselor realizate de elevi, experimentul psihopedagogic, metoda cercetării documentelor curriculare, metoda studiului de caz.

### Structura Design-ului experimental intrasubiecți

Eșantionul de participanți (colectivul celor două clase pregătitoare)	ETAPA CONSTATATIVĂ	ETAPA FORMATIVĂ	ETAPA POST-EXPERIENȚIALĂ
	Culegere de date : -privind gradul de manifestare al comportamentelor funcționale la elevi; -nivelul de exprimare a stărilor emoționale;	Implementarea variabilei independente, mai exact opționalul – „Armonie, culoare și mișcare”	Culegere de date : - privind gradul de manifestare al comportamentelor funcționale la elevi; -nivelul de exprimare a stărilor emoționale;

### Etapele cercetării

Cercetarea s-a desfășurat în următoarele etape:

1. *Etapa constativă*, a avut loc observarea directă și notarea manifestărilor comportamentale și reacțiilor emoționale ale elevilor în perioada evaluării inițiale, înainte de intervenția propriu-zisă.

2. *Etapa formativă* a constat în introducerea grupului experimental un opțional din domeniul estetic și creativ, în care vor avea de desfășurat diferite activități de desen, pictură, modelaj, muzică și dans.

3. *Etapa de postexperiențială*, a constat în repetarea măsurătorii efectuate inițial, adică observarea și notarea manifestărilor comportamentale și reacțiilor emoționale ale preșcolarilor, după ce grupele au fost expuse celor două condiții ale variabilei independente (prezența și absența intervenției).

În vederea uniformizării condițiilor experimentale, cele trei perioade de observare au fost făcute de o singură persoană și au fost folosite aceleași probe, și la testarea inițială, cât și la cea finală. Am favorizat rezolvarea sarcinilor în mod independent de către copii, evitând accesul la cunoașterea opțiunilor celorlalți colegi.

### Instrumentele cercetării

*Fișa de observare asupra copilului preșcolar, termometrul emoțional (vezi anexe)*, constă în notarea și observarea directă a elevilor, urmărind indicatori ai domeniului de dezvoltare socio-emoțională, aspecte specifice legate abilitățile de



interacțiune cu adulții, cu copiii de vârstă apropiată, acceptarea și respectarea diversității și dezvoltarea comportamentului pro-social, precum și indicatori ai capacităților de exprimare a stărilor emoționale.

#### **I.6 Etapa constatativă a cercetării**

*Etapa de constatativă*, a constat în observarea și notarea manifestărilor comportamentale și reacțiilor emoționale ale elevilor. În urma observării realizate toți preșcolarii au fost notați primind calificativul corespunzător în urma analizei comportamentelor și reacțiilor comportamentale pe o scală de la comportament ATINS unde A-(ATINS) ,la D-(în DEZVOLTARE), și NS- (NECESITĂ SPRIJIN).

***Tabel 1, Comportamentul și reacțiile socio-emoționale,  
Grupul de experimental (clasă pregătitoare A)***

<b>Nr. Crt.</b>	<b>Subiecți</b>	<b>A</b>	<b>D</b>	<b>NS</b>
<b>1</b>	<b>A.D</b>		<b>X</b>	
<b>2</b>	<b>B.A</b>			<b>X</b>
<b>3</b>	<b>B.A</b>		<b>X</b>	
<b>4</b>	<b>B.C</b>		<b>X</b>	
<b>5</b>	<b>B.A</b>			<b>X</b>
<b>6</b>	<b>C.Z</b>	<b>X</b>		
<b>7</b>	<b>C.P</b>		<b>X</b>	
<b>8</b>	<b>D.E</b>		<b>X</b>	
<b>9</b>	<b>G.E</b>		<b>X</b>	
<b>10</b>	<b>H.I</b>			<b>X</b>
<b>11</b>	<b>I.C</b>			<b>X</b>
<b>12</b>	<b>I.M</b>		<b>X</b>	
<b>13</b>	<b>M.M</b>			<b>X</b>
<b>14</b>	<b>M.D</b>	<b>X</b>		
<b>15</b>	<b>N.I</b>	<b>X</b>		
<b>16</b>	<b>O.I</b>		<b>X</b>	
<b>17</b>	<b>P.R</b>		<b>X</b>	
<b>18</b>	<b>P.I</b>			<b>X</b>

**Tabel 2, Comportamentul și reacțiile socio-emoționale,  
Grupul de control (clasa pregătitoare B)**

Nr. Crt.	Subiecți	A	D	NS
1	B.E		X	
2	B.N		X	
3	B.R			X
4	C.A			X
5	C.D		X	
6	C.M		X	
7	D.R	X		
8	E.A		X	
9	E.T			X
10	G.E		X	
11	I.A		X	
12	K.M		X	
13	M.L	X		
14	M.T		X	
15	N.E	X		
16	N.A	X		
17	N.Ș			X
18	P.I		X	
19	R.A			X

### **I.7 Etapa formativă a cercetării**

*Etapa formativă*, a constat în introducerea **grupului experimental** un opțional din domeniul estetic și creativ”*Armonie, culoare și mișcare*”, cu diferite activități și teme în funcție de temele anuale de studiu. Activitățile din cadrul opționalului s-au derulat pe perioada întregului an școlar. În perioada derulării acestui opțional s-a apelat la diferite tehnici de pictură cum ar fi *tehnica ștampilării, tehnica suflării cu paiul, tehnica amprentării, tehnica picturii pe sticlă*, toate activitățile realizându-se pe fond muzical, toate aceste activități contribuind la dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor.

Preșcolarii din **grupul de control** nu au parcurs opționalul ”Micii artiști” și nu au utilizat în activitățile de educație plastică tehnicile de mai sus sau muzica folosită pe perioada desfășurării activităților și nici nu au fost implementate la grupă conținuri referitoare la acest domeniu, fiind abordate doar rareori în mod spontan.

### **I.8 Etapa postexperiențială a cercetării**

În *etapa de postexperiențială*, elevii au fost supuși din nou observării directe ca și în etapa inițială, atât cei din grupul experimental cât și din cel de control, iar în urma observării rezultatele au fost consemnate în fișa de observație. Rezultatele fiind prezentate în tabelele de mai jos.

***Tabel 3, Comportamentul și reacțiile socio-emoționale,  
Grupul de experimental***

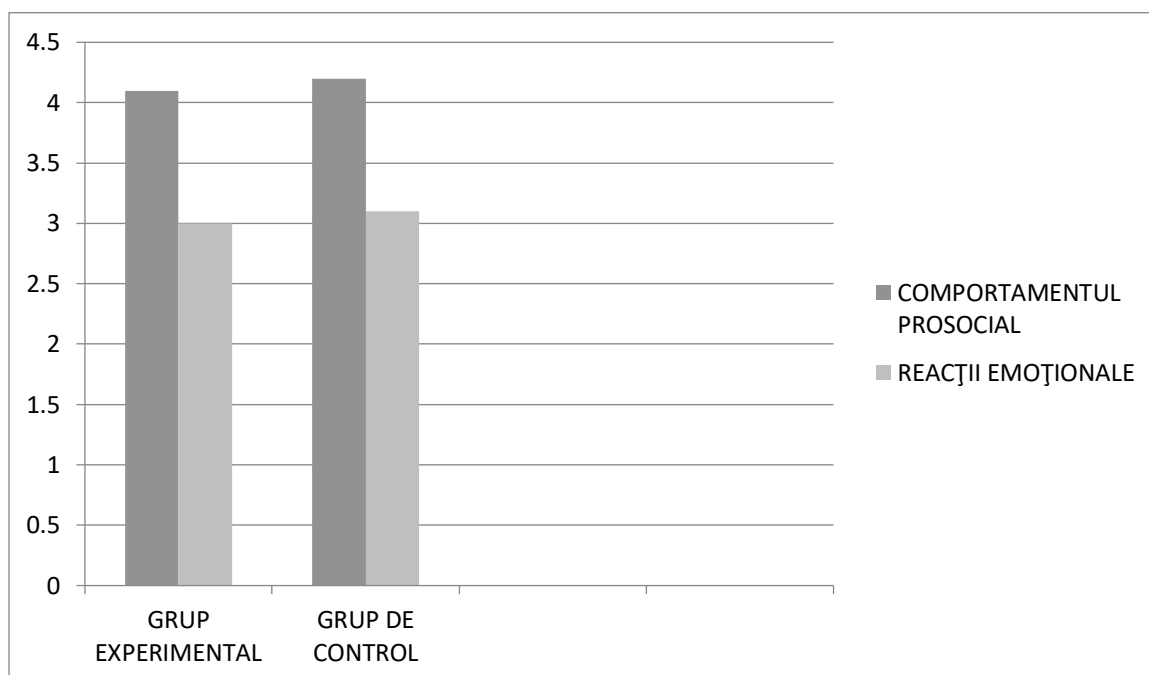
<b>Nr. Crt.</b>	<b>Subiecți</b>	<b>A</b>	<b>D</b>	<b>NS</b>
<b>1</b>	<b>B.E</b>	<b>X</b>		
<b>2</b>	<b>B.N</b>	<b>X</b>		
<b>3</b>	<b>B.R</b>	<b>X</b>		
<b>4</b>	<b>C.A</b>	<b>X</b>		
<b>5</b>	<b>C.D</b>		<b>X</b>	
<b>6</b>	<b>C.M</b>		<b>X</b>	
<b>7</b>	<b>D.R</b>	<b>X</b>		
<b>8</b>	<b>F.A</b>		<b>X</b>	
<b>9</b>	<b>F.T</b>		<b>X</b>	
<b>10</b>	<b>G.E</b>	<b>X</b>		
<b>11</b>	<b>I.A</b>	<b>X</b>		
<b>12</b>	<b>K.M</b>	<b>X</b>		
<b>13</b>	<b>M.L</b>	<b>X</b>		
<b>14</b>	<b>M.T</b>		<b>X</b>	
<b>15</b>	<b>N.E</b>	<b>X</b>		
<b>16</b>	<b>N.A</b>	<b>X</b>		
<b>17</b>	<b>N.Ș</b>			<b>X</b>
<b>18</b>	<b>P.I</b>		<b>X</b>	
<b>19</b>	<b>R.A</b>	<b>X</b>		

***Tabel 4, Comportamentul și reacțiile socio-emoționale,  
Grupul de control***

<b>Nr. Crt.</b>	<b>Subiecți</b>	<b>A</b>	<b>D</b>	<b>NS</b>
<b>1</b>	<b>B.E</b>		<b>X</b>	
<b>2</b>	<b>B.N</b>		<b>X</b>	
<b>3</b>	<b>B.R</b>		<b>X</b>	
<b>4</b>	<b>C.A</b>		<b>X</b>	
<b>5</b>	<b>C.D</b>		<b>X</b>	
<b>6</b>	<b>C.M</b>		<b>X</b>	
<b>7</b>	<b>D.R</b>	<b>X</b>		
<b>8</b>	<b>F.A</b>		<b>X</b>	
<b>9</b>	<b>F.T</b>			<b>X</b>
<b>10</b>	<b>G.E</b>		<b>X</b>	
<b>11</b>	<b>I.A</b>		<b>X</b>	
<b>12</b>	<b>K.M</b>		<b>X</b>	
<b>13</b>	<b>M.L</b>	<b>X</b>		
<b>14</b>	<b>M.T</b>		<b>X</b>	
<b>15</b>	<b>N.E</b>	<b>X</b>		
<b>16</b>	<b>N.A</b>	<b>X</b>		
<b>17</b>	<b>N.Ș</b>		<b>X</b>	
<b>18</b>	<b>P.I</b>		<b>X</b>	
<b>19</b>	<b>R.A</b>		<b>X</b>	

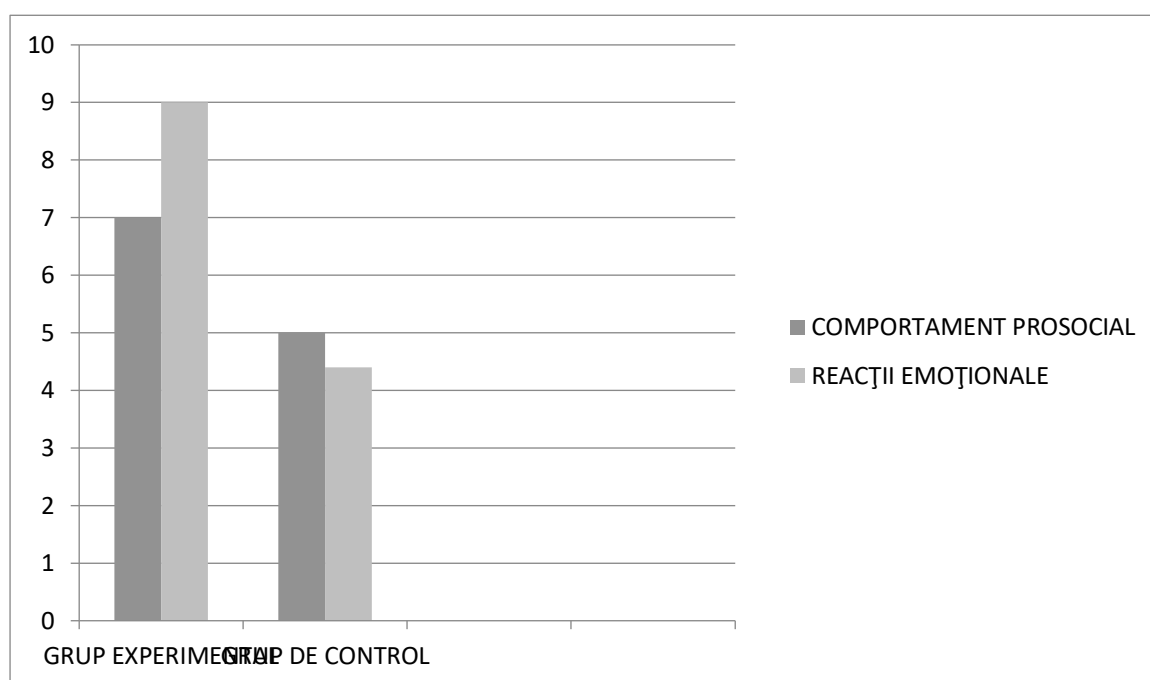
## I.9 Analiza și interpretarea rezultatelor

*Figura 1, etapa pretest*



Așadar, rezumându-ne strict la graficul obținut în urma centralizării rezultatelor observăm că atât la grupul experimental cât și la cel de control nu există diferențe semnificative în ceea ce privește reacțiile emoționale ale elevilor. Pe când, comportamentul prosocial este aproximativ același la ambele grupe, dar putem observa o oarecare diferență în rândul comportamentelor prosociale de la grupa de control este puțin mai ridicat decât la cea experimentală.

**Figura 2, etapa posttest**



Având în vedere că elevii de grupă pregătitoare au fost testați la începutul anului școlar, după un an de clasă pregătitoare putem spune că nivelul comportamentelor prosociale a cunoscut unele progrese, însă în ceea ce privește exprimarea stărilor emoționale se observă o creștere semnificativă, mai ales în rândul elevilor din grupa experimentală, ceea ce înseamnă că dezvoltarea socială, cooperarea cu ceilalți, spiritul de echipă este în dezvoltare. Analizând rezultatele din **etapa de posttest** se pot observa diferențe semnificative între grupul experimental și cel de control.

Observăm că în cadrul grupului de control, la același test aplicat atât în etapa de pretest cât și în cea de posttest, raportându-ne la rezultate, este de remarcat că nu s-au înregistrat diferențe prea mari. Majoritatea elevilor din grupul de control au rămas la același nivel al manifestării comportamentelor prosociale și al exprimării emoționale, ca și în faza de inițială.

Rezumându-ne la graficul care reprezintă foarte clar rezultatele referitoare la manifestarea comportamentelor prosociale și a reacțiilor emoționale observăm că în etapa de posttest comparativ cu cea din etapa inițială, apar diferențe între cele două grupuri, mai ales în exprimarea emoțiilor. Așadar elevii din grupul experimental supuși la aceeași evaluare în etapa de posttest, dar și în urma etapei de intervenție ce a constat în parcurgerea unui opțional și în desfășurarea de activități precum pictură, desen, modelaj, muzică și dans, apelând la diferite tehnici de lucru, au avut rezultate surprinzătoare în ceea

ce privește comportamentul lor prosocial , comparativ cu cei din grupul de control. Prin urmare, etapa de intervenție, mai exact activitățile artistice, la care au participat copii din grupul experimental, au avut influențe asupra dezvoltării socio-emoționale.

### **Concluzii și deschideri către alte cercetări**

Concluziile cercetării arată că nivelul de dezvoltare socio-emoțională a elevilor poate fi stimulat prin valorificarea conținuturilor procesului instructiv- educativ din școală. Un loc important îl ocupă, în opinia mea activitățile de artistice dublate de activitățile opționale. Deși toate conținuturile au valențe formative, un conținut prin el însuși, nu permite îndeajuns valorificarea potențialul creativ și dezvoltarea socio- emoțională.

Așadar, în urma cercetării am ajuns la concluzia că, dezvoltarea socio-emoțională are rezultate pozitive, atunci când elevii sunt stimulați afectiv, emoțional prin diferite tehnici și mijloace puse la dispoziție, muzica ambientală, dar mai ales mișcare pe muzică. La nivelul comportamentelor prosociale, cooperarea, împărtășirea impresiilor, ideilor, starea pozitivă din timpul activităților derulate, au avut o oarecare influență benefică.

Toate activitățile derulate în cadrul opțiunilor *Armonie, culoare și mișcare*, au avut influențe semnificative asupra dezvoltării socio-emoționale a elevilor, dar un rol deosebit revine activităților de educație muzicală. Prin îmbinarea armonioasă a mijloacelor de realizare a educației muzicale (cântecul, jocul muzical, audiția muzicală) cu folosirea tehnicilor de pictură, conduce la dezvoltarea dispozițiilor speciale care se vor transforma ulterior în aptitudini sau chiar talente.

Muzica are deosebite valențe formative, învățarea și practicarea ei constituind o adevărată “terapie” pentru intelectul copilului. Ea educă și dezvoltă o serie de procese psihice: gândirea, memoria, atenția, afectivitatea, voința etc.

Numai o abordare integrată a lor, o îmbinare a conținuturilor artistice, permite o realizare a unor conexiuni inedite. Este ceea ce am încercat eu prin proiectarea și implementarea acestui opțional. Prin interpretarea rezultatelor obținute la evaluările aplicate atât în pretest cât și în posttest, pot concluziona că :

- elevii își alimentează și dezvoltă stările emoționale pozitive;

- folosesc elementele de limbaj plastic în exprimarea trăirilor sufletești cunoscând semnificațiile culorilor și îmbinându-le în mod original;

-caută soluții în cele mai variate direcții trecând cu ușurință de la o tehnică la alta, de la o culoare la alta, atunci când au de realizat o temă dată;

-elevii au devenit mai deschiși, mai comunicativi, cooperativ, dezvoltându-și abilitățile sociale;

- prin muzică elevii sunt mai încrezători în forțele proprii, exprimându-și liber ceea ce simt și gândesc.

Exprimarea artistică reprezintă un proces prin care copilul reflectă de o manieră personală, ceea ce receptează psihosenzorial din exteriorul ființei sale.

Pe viitor îmi propun să-mi dezvolt cercetarea și practicile în direcția identificării unor noi modalități de dezvoltare socio-afectiv prin implementarea la clasă a opționalelor, dar și a diferiți factori care influențează dezvoltarea socio-emoțională, cum ar fi genul, mediul familial, relația învățătoare-copil.



## Concluzii

Pentru copil, arta înseamnă un mijloc de exprimare, un mijloc de manifestare și exteriorizare a lumii sale interioare, a tendințelor și aspirațiilor sale, care-și găsesc în artă o traducere mai directă decât prin cuvânt. În felul acesta, activitatea artistică a copilului, nu numai că reflectă orizontul psihic propriu acestuia, dar se și desfășoară purtând amprenta locului și momentului în care se înserează personalitatea sa.

Prin activitățile plastice desfășurate în școli se urmărește familiarizarea treptată a copilului cu frumosul din realitate (natură și viața socială) și din creațiile artistice, formarea percepțiilor și sentimentelor estetice, a gustului pentru frumos, a unor deprinderi artistice.

Onisifor Ghibu spunea „copiii trebuie obișnuiți de mici să iubească frumosul, să fie întotdeauna curat îmbrăcați și spălați, să îngrijească obiectele cu care au de-a face”. Astfel, cu ajutorul imaginației, a materialelor (planșe, ilustrații, jocuri) și ascultând explicațiile îndrumătorului, copiii vor putea explora spațiul terestru, spațiul cosmic și lumea de sub ape, valorificând ceea ce au aflat, în lucrări, desene, picturi, povestiri, dramatizări, prin care să împărtășească și altora experiența lor. Punându-i-se la dispoziție diferite tehnici de lucru, învățând și stăpânind bine abc-ul culorilor, mânuind un limbaj plastic adecvat, copilul poate deveni „un diamant care strălucește chiar și atunci când este strivit” (Nicolae Iorga-Cugetari), învățând prin artă nu numai să înțeleagă mesajul unei opere de artă ci, mai ales, să trăiască și să iubească frumosul.

În pedagogia contemporană, perioada școlarității mici constituie perioada de maximă receptivitate, sensibilitate, mobilitate și flexibilitate psihică. La vârsta școlară mică copilul are tendința de a se exprima în lucrările lui, bazându-se pe experiența personală. De aceea este bine să se acorde copilului libertatea de idei, de a găsi mijloace și forme de cedare a propriilor impresii despre lume, în care să se reflecte emoțiile și sentimentele trăite. Motivația copilului pentru activitățile artistico-plastice este nevoia de exprimare a propriilor trăiri, nevoia de a reda imaginea într-un mod artistic sau plăcerea de a povesti în imagini. Așadar, reprezentările plastice ale copilului evoluează treptat spre o redare cât mai realistă, alături intervine imaginația creatoare și trece spre fabulație, spre ireal.

Un cadru didactic poate să încurajeze și să stimuleze creativitatea copiilor astfel:

- prin crearea unui mediu adecvat școlarului, în care activitatea să se desfășoare fără restrângeri;
- prin libertate de exprimare;

- prin diverse ateliere de creație (pe cât posibil aceste ateliere să se realizeze și împreună cu părinții;
- prin adaptarea ideilor copilului, încât să se potrivească cu cerințele cadrului didactic);
- încurajând procesul de creație, indiferent de rezultat.

Perioada școlară mică este perioada în care începe să se manifeste aptitudini și abordează cu destulă ușurință și cu succes domenii ca: muzica, desenul, pictura, colajul, modelajul. Prin majoritatea acestor activități putem stimula creativitatea și, totodată putem realiza următoarele obiective:

- însușirea unor tehnici artistico-plastice;
- dezvoltarea mâinii pentru scris;
- dezvoltarea sensibilității și a gustului estetic.

Pornind de la receptivitatea aproape generală a copiilor față de lumea sunetelor, învățătoarea va căuta să le dezvolte vocea și auzul muzical, simțul melodic, ritmic, al armoniei, să le formeze priceperi și deprinderi elementare de a cânta.

Educația muzicală își extinde influența și asupra dezvoltării fizică a copiilor. Cântecul, jocurile cu cântec sau jocurile muzicale interpretate de copii contribuie la dezvoltarea aparatului respirator, aparatului vocal și asigură o mai bună oxigenare a sângelui. Mișcările executate ritmic devin mai puțin obositoare și în același timp dau corpului suplețe și frumusețe.

Mijloacele specifice educației muzicale sunt: cântecul, exercițiile, jocurile muzicale, audițiile muzicale.

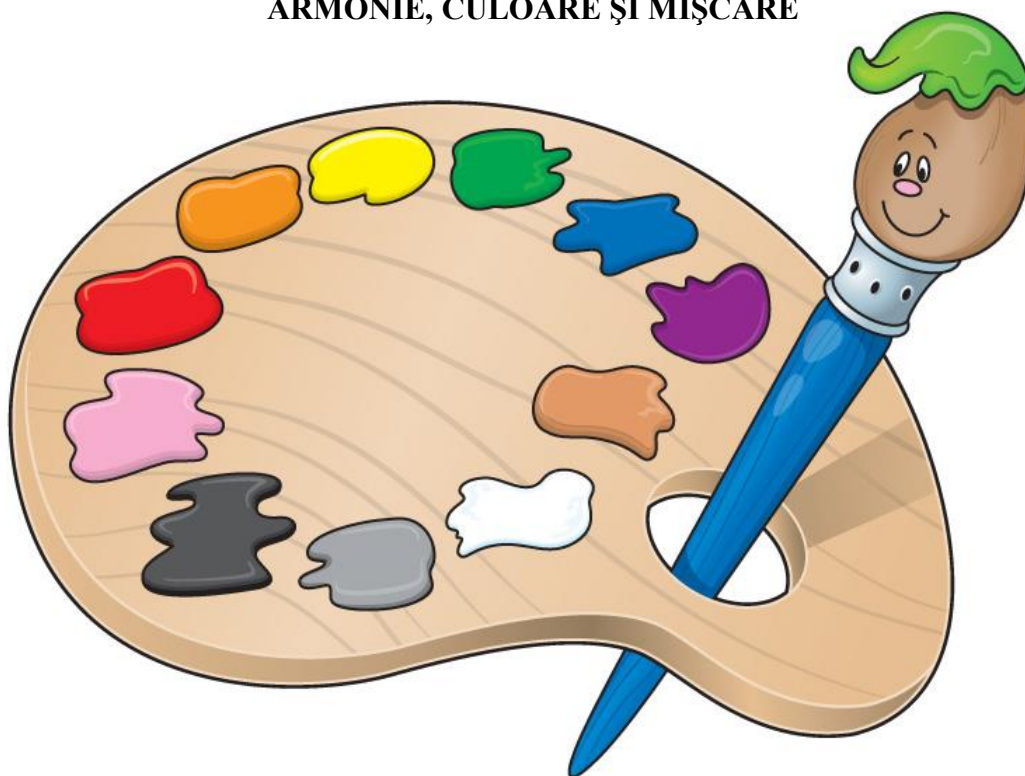
Așadar, activitățile desfășurate în cadrul procesului instructiv – educativ din școală, cu precădere cele din Domeniul Estetic și Creativ contribuie în mod deosebit la cultivarea capacității creative a copiilor, dându-le posibilitatea să perceapă frumosul din artă, natură și societate și să-și dezvolte abilitățile sociale și emoționale.

## Bibliografie

1. Albulescu, I., 2008, „*Pragmatica predării. Activitatea profesorului între rutină și creativitate*”, Editura Paralela 45, Pitești
2. Boca, C., 2007, „*Introducere în educația timpurie*”, Ed. Didactică și Pedagogică, București;
3. Bocoș, M., Catalano, H. (coord.), 2008, „*Pedagogia învățământului primar și preșcolar*”, Volumul 1 – „Cercetări-acțiune”, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
4. Bocoș M., Preda V., Brăniștenu R., 2012, „*Tradiții și valori*”- ghid practic de opționale integrate, Ed. Dela Cart Educațional, Pitești;
5. Bocoș M., 2013, „*Instruirea Interactivă*”, Ed. Polirom, Iași;
6. Bocoș M., 2007, „*Teoria și practica cercetării pedagogice*”, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
7. Cucos, C-tin, 2014, „*Educație estetică*”, Ed. Polirom, Iași;
8. Dănescu, E., 2007, „*Bazele psihopedagogice ale stimulării creativității copiilor preșcolari în domeniul artistico-plastic*”. Teză de doctorat. Republica Moldova;
9. Bârlogeanu Lavinia, *Psihopedagogia artei-Educația estetică*, Editura Polirom, Iași, 2001;
10. Roco Mihaela, *Creativitate și inteligență emoțională*, Ed. Polirom, Iași, 2004;

## Anexa 1

### ARMONIE, CULOARE ȘI MIȘCARE



***Durata:*** 1 an școlar

***Nr. ateliare /săptămână:*** 1 atelier

## **ARGUMENT**

*Motto:*

*„Dacă pictura, desenul sunt nebunii, ele sunt dulci nebunii, pe care oamenii ar trebui să le caute mereu. Ele provoacă împlinire morală, calm și chiar sănătate.”*

*Jean Baptiste Camille*

*Copiii caută zilnic această dulce nebunie. Și o caută cu acea înfrigurare cu care bebelușii caută sânul mamei. Și nu se ostoiesc până ce nu găsesc o foaie, pe care să tragă măcar trei linii, să așeze o pată de culoare, fie ea cât de mică. Și dacă nu le găsesc, sunt posaci, nervoși, neliniștiți. Și ne întrebăm ce se întâmplă, ce le trebuie pentru a zâmbi...*

*Învățătoarea știe. Și poate face să „răsară soarele pe strada lor”.*

*Școala este primul factor ce poate contribui în mod organizat la formarea și cultivarea gustului pentru frumos și poate oferi sprijin de specialitate acelor copii, pentru care desenul și pictura sunt jocurile lor preferate. Prin activitățile plastice desfășurate în grădiniță oferim copiilor șansa de a-și dovedi imaginația, creativitatea, de a se descărca de tensiunile acumulate, de a fi ei înșiși. Opera de artă pe care ei o zămislesc cu trudă și sudoare le creează bună dispoziție, îi stimulează, îi încurajează, dezvoltându-le sentimente primare, amplificându-le emoțiile.*

*„Dă-i copilului în mână pensulă și acuarele și vei vedea cum învață singur să descopere lumea”, spunea marele Luchian.*

*Prin intermediul opționalului „Prietenii culorilor” se urmăresc tocmai dezvoltarea capacității copiilor preșcolari de a descoperi lumea, de a comunica prin culoare, de a deveni mai frumoși, mai sănătoși. Pentru a înflori. Și pentru a înflori, o inimă de mic artist are neapărat nevoie de culoare, căldură, aprobări și aprecieri. Are nevoie de noi, cei mari.*

## **OBIECTIVE CADRU**

*\* Cunoașterea și utilizarea materialelor și tehnicilor de lucru specifice activităților de educație plastică;*

*\* Cunoașterea noțiunilor elementare specifice acestui tip de activități: tema plastică, nonculori, culori calde, culori reci, pata de culoare, pata picturală, pata plată, etc.;*

*\* Deprinderea unor tehnici consacrate sau convenționale specifice artei plastice;*

*\* Stimularea expresivității și capacităților creatoare ale preșcolarilor.*

### **OBIECTIVE DE REFERINTA**

- să redea teme plastice specifice desenului și picturii;
- să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici specifice și convenționale specifice picturii;
- să recunoască elemente ale limbajului plastic;
- să cunoască și să utilizeze materiale și instrumente de lucru diferite;
- să compună în mod original și personal spațiul plastic;
- dezvoltarea firească a simțului ritmic și melodic paralel cu extinderea ambitusului vocal:
- familiarizarea cu muzica interpretată în cor;
- cultivarea aptitudinilor muzicale ale copiilor prin interpretarea cântecelor în diferite moduri;
- îmbogățirea repertoriului muzical al copiilor prin recitative, numărători, cântece și jocuri muzicale din folclorul copiilor;
- stimularea interesului pentru muzica de toate genurile și cunoașterea marilor valori ale creației muzicale naționale și universale;
- Să pregătească materialul de modelat împreună cu educatoarea;
- Să redea forme prin aplicarea unor tehnici alternative ale modelajului;
- Să aprecieze munca și rezultatele sale și a celor din jur în mod pozitiv și stimulativ;
- Să coopereze cu copiii în echipă și să aibă inițiative de activitate comună.
- să descopere lumea exterioară cu ajutorul culorii.

### **EXEMPLE DE COMPORTAMENT**

*Elevii vor:*

- ✓ cunoaște și folosește materialele și uneltele de lucru: pensula, acuarele, carioca, creioane colorate, pic, tampon de burete, pasta de dinți, sfoara, ceara etc;

*așeza puncte colorate în ordine sau aleatoriu pe suportul de hârtie;*

- ✓ realiza compoziții decorative pe diferite suporturi: hârtie, pânză, ceramică, piatră, faianță, coajă de ou lemn etc.
- ✓ vor coopera cu colegii și își vor exprima liber ceea ce simt/ redau prin desen, modelaj, prin dans, muzică ș.a

### **EXEMPLE DE ACTIVITATI DE INVATARE**

- \* jocuri pentru identificare materialelor și instrumentelor de lucru;*
- \* jocuri – exerciții pentru așternerea culorilor pe hârtie;*
- \* jocuri-exercițiu pentru redarea petelor de culoare, a culorilor primare, binare, nonculorilor;*
- \* jocuri-exercițiu pentru obținerea culorilor calde și reci;*
- \* jocuri-exercițiu pentru obținerea tonurilor închise și deschise;*
- \* jocuri-exercițiu pentru combinarea punctului și a liniei;*
- \* jocuri-exercițiu pentru obținerea efectelor plastice prin: tamponarea hârtiei cu buretele, stropire, pictură cu ceară, tehnica sforii, ștampile etc;*

### **METODE DE EVALUARE**

- \* aprecieri verbale*
- \* autoaprecierea*
- \* expunerea lucrărilor*
- \* turul galeriei*
- \* expoziții cu vânzare*

### **BIBLIOGRAFIE**

- \* Gardner, H., Inteligențe multiple, Ed. Sigma, București, 2006*
- \* Susală, N.Ion, Culoarea cea de toate zilele, Ed. Albatros, București, 1982*

<b>Nr.</b>	<b>TEMA ATELIERULUI</b>	<b>OBSERVATII</b>
<i>Octombrie</i>	<i>„Prietenii vechi, prietenii noi”</i>	<i>Familiarizarea cu diferite unelte de lucru</i> <i>Intonarea cântecului – imnul prieteniei</i>
	<i>“Ploaia de puncte colorate”</i>	<i>Trasarea de puncte colorate</i> <i>Cântec de leagăn,</i> <i>De W. A. Mozart</i>
	<i>„Noapte cu stele”</i>	<i>Punctul</i> <i>Dansul steluțelor</i>
	<i>„Foc de artificii”</i>	<i>Punctul</i>
<i>Noiembrie</i>	<i>„Hora fructelor și legumelor”</i>	<i>Modelaj</i>
	<i>„Pete de culori”</i>	<i>Lucrare colectivă</i> <i>Vivaldi: Toamna</i> <i>(fragmente)</i>
	<i>„Culori calde, culori reci”</i>	<i>Noțiuni de bază</i>
	<i>„Covor de frunze uscate”</i>	<i>Culori calde</i>
<i>Decembrie</i>	<i>„Plouă pe strada mea”</i>	<i>Culori reci</i> <i>Vine ploia intonare cântec</i> <i>Dansul ploii</i>
	<i>„Friză cu cercuri colorate”</i>	<i>Culori primare: roșu, galben, albastru</i>
	<i>„Ne jucăm și culori combinăm”</i>	<i>Culori primare și binare</i> <i>Poveste cu muzică</i> <i>Kodaly Z.</i> <i>Hary Janos</i>
<i>Ianuarie</i>	<i>„Mozaic”</i>	<i>Pată picturală</i>
	<i>„Castel din cuburi”</i>	<i>Pată plată</i>
	<i>„Iarna”</i>	<i>Nuanțe și tonuri</i> <i>Vivaldi :Iarna</i>



		(fragmente)
Februarie	„Prietena mea”	Dominanta de culoare
	„Scoarțe gorjenești”	Punctul, linia și forma
	„Imortele”	Linia și punctul
	„Covor pentru păpușa mea”	Punctul, linia, pata de culoare
Martie	Mărțișoare, mărțișoare”	Pictură pe piatră Vivaldi :Primăvara (fragmente)
	„Chipul mamei”	Dominanta de culoare
	„Primăvara”	Punctul, linia, pata de culoare Vivaldi :Primăvara (fragmente)
	„Decorăm vase de ceramică”	Linia în duet continuu Beethoven. Fur Elise (pian)
April	„La arat”	Modelaj- brazdele Dansul gospodinelor
	„Vaza cu flori”	Pictură pe lemn, ceramică, faianță
Mai	„Tapet pentru camera păpușii”	Lucrare colectivă–tamponareacuburete
	„Șosele cu pomi pe margini”	Linia și punctul
	“Tablou cu animale”	Tehnica ștampilelor
	„Fluturași și buburuze”	Tehnica plierii hârtiei
Iunie	„Frize cu flori”	Tehnica șabloanelor
	“Forme spontane”	Modelaj -lut
	Teme la alegerea copiilor Poștiți la expoziție!	Tehnici diferite Vivaldi :Vara (fragmente)

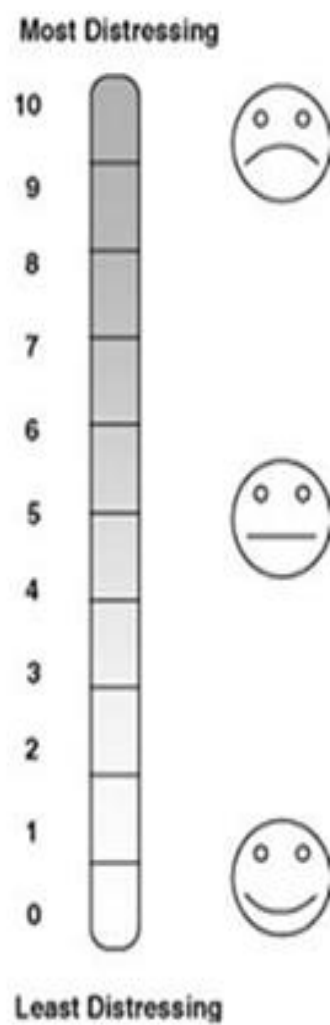








**Anexa 2 – Termometrul emoțional**



### Anexa 3

#### Fișă de observație a comportamentului social al preșcolarului și a reacțiilor emoționale

Nume/prenume.....

Clasa.....

COMPORTAMENTUL ȘCOLARULUI	ATINS	ÎN DEZVOLTARE	NECESITĂ SPRIJIN
S-a adaptat fără dificultăți semnificative la mediul și programul școlii.			
Are o bună comunicare cu învățătoarea și colegii de clasă.			
Participa la activitățile de grup, dar nu întotdeauna.			
Participă la jocurile cu mai mulți parteneri (mai puțin la cele dinamice, de mișcare).			
Comunică în timpul jocului, participă la discuții libere.			
Nu se implică în conflicte cu ceilalți copii.			
Este foarte curioasă și atentă la discuțiile adulților.			
Are reacții emoționale rapide			
Nu este echilibrat emoțional și motric			
Uneori pare indiferent la ceea ce se întâmplă în jurul lui			
Este abătut/ retras			
Nu răspunde cu promptitudine cerințelor impuse de adulți			
Reacționează pozitiv față de educatoare, față de activitățile instructiv-educative și față de copii			
Se caracterizează printr-o conduită emoțional-expresivă bogată			
Manifestă reacții emoționale pozitive (bucuria, plăcerea, însuflețirea afectivă)			
Manifestă reacții emoționale negative prin tristețe, supărare, izolare, plâns (când i se refuză satisfacerea unor capricii)			
Este necesară încurajarea stărilor afective pozitive			